

EKONOMİK VE SOSYAL DÜŞÜNCE ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME VAKFI (ESAGEV) HABER BÜLTENİ

Sayı II-Aralık II. (Ayda iki kez yayımlanır)

İÇİNDEKİLER

Makroekonomik Veriler

İktisadi Gelişmeler

Dış Politika Gelişmeleri

Siyasi Gelişmeler

Sosyal Gelişmeler

Diğer Gelişmeler

ESAGEV'den Haberler

MAKROEKONOMİK VERİLER

3. Çeyrekte Millî Gelir

TÜİK'in yeni istatistik hesaplama yöntemine göre Türkiye ekonomisi 2016 yılının 3. çeyreğinde %1,8 küçüldü. Böylece 27 çeyrektr devam eden büyüme trendi son buldu. Tarım sektörü 3. çeyrekte %7,7 küçülürken (2015'in 3. çeyreğindeki %16,3'lük baz etkisinin de katkısıyla), sanayi sektörü %1,4 ve hizmetler sektörü de büyük ölçüde turizmdeki kötü performansın etkisiyle %8,4 küçüldü. Kamu kesimindeki yüksek harcama artışının etkisiyle, 3. çeyrekte daha hızlı bir küçülmenin önüne geçildiği değerlendirilmekte.

Böylece yılın ilk üç çeyreğindeki büyüme %2,2 seviyesine geriledi. Aynı dönemde kamu harcamalarındaki %16,4'lük büyüme, bu yıl büyümenin asıl kaynağının kamu harcamaları olduğunu gösteriyor (özel tüketimde sadece %0,2'lik büyüme). Yeni hesaplama yönteminin etkisiyle 2002-2015 yılları arasındaki ortalama büyüme hızının %5,8'e ulaşması bir diğer önemli nokta.

TÜİK Millî Gelir Revizyonu

TÜİK, daha önce millî gelir hesaplamalarında kullandığı ve 1998 yılını baz yılı olarak kabul ettiği GSYİH serisini güncelledi. Yeni seri 2009 yılını baz almakta ve AB tarafından da kullanılan ESA 2010 serisini dikkate almaktadır. Bunun haricinde "ölçüm sorunlarının giderilmesine yönelik" yeni anket ve değerlendirme yöntemleri benimseniyor.

Yeni hesaplama yöntemi ile daha önce 720 milyar dolar olarak belirlenen 2015 millî geliri ve 9261 dolar olarak belirlenen kişi başı millî gelir verileri sırasıyla 861 milyar dolar ve 11.014 dolara yükselmiş oldu. Böylece, Türkiye, dünya ekonomileri genelinde 18. sıradan, 752 milyar dolar gelire sahip Hollanda'yı geçerek 17. sıraya yükseldi.

Yeni millî gelir hesaplama yönteminin hem olumlu hem olumsuz yanları mevcut. Öncelikle potansiyel ekonomik büyümeden sapmanın gerçekleştiği ve Türkiye'nin %4,7 küçüldüğü 2009 yılının baz yılı olarak seçilmesi istatistiki açıdan mahsurludur ve sonraki yılların değerlerinin daha yüksek çıkmasını sağlamaktadır. Benzer şekilde istihdam ve sanayi üretimi verileri mevcut büyüme performansını destekleyici gözükmemektedir. Örneğin, yeni yöntemle göre Türkiye ekonomisi 2015 yılında %6,1 gibi rekor bir hızla büyümüşken; yine aynı yıl sanayi üretimi sadece %3,6 artmış, işsizlik ise hızlı bir şekilde büyümüştür. Benzer şekilde, tasarruf oranlarının %24,8'e, yatırım oranlarının %28,6 gibi oldukça yüksek seviyelere yükselmiş olması dikkati çekiyor. Hepsinden önemlisi, ekonomi üzerinde risklerin arttığı bir dönemde, istatistiki hesaplama sisteminin değiştirilmesi Türkiye ekonomisini inceleyen yabancı yatırımcıda bir şüphe algısı yaratabilir.

Tablo: 2009 ve 1998 Bazlı GSYH Serileri Karşılaştırması-Seçilmiş yıllar

Yıl	GSYH (milyar TL) 2009 Bazlı Yeni Seri	GSYH (milyar TL) 1998 Bazlı Eski Seri	Fark (milyar TL)	Fark (%)	Büyüme Hızı 2009 Bazlı Yeni Seri	Büyüme Hızı 1998 Bazlı Yeni Seri	Fark (%)	Kişi Başına Düşen GSYH (Cari \$) 2009 Bazlı Yeni Seri	Kişi Başına Düşen GSYH (Cari \$) 1998 Bazlı Yeni Seri	Fark (\$)
2002	359	350	9	2,6	6,4	6,2	0,2	3581	3492	89
2003	468	455	13	2,9	5,6	5,3	0,3	4698	4565	133
2008	995	951	44	4,6	0,9	0,7	0,2	10931	10444	487
2009	999	953	46	4,8	-4,7	-4,8	0,1	8980	8561	419
2014	2044	1748	296	16,9	5,2	3	2,2	12112	10395	1717
2015	2338	1953	385	19,7	6,1	4	2,1	11014	9257	1757

Kaynak: TÜİK

OECD ve IMF'nin Büyüme Tahmini Revizyonu

OCED ve IMF Türkiye hakkındaki son değerlendirmelerinde, benzer risklere (Jeopolitik riskler ve siyasi belirsizlikler, düşük güvene ve negatif şoklar) dikkat çekerek, Türkiye büyüme öngörülerini aşağı yönlü (%2,9'a) revize etti.

Aralık II. Sayısı Önemli İstatistikler

TÜİK tarafından 2016 Ağustos, Eylül ve Ekim aylarını kapsayan Eylül 2016 İşgücü İstatistiklerini yayımladı(15.12.) Öne çıkan bulgular aşağıda verilmiştir:

- İşsizlik oranı bir önceki döneme göre 1 puan artışla **%11,3** seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde; tarım dışı işsizlik oranı 1,3 puanlık artış ile **%13,7** olarak tahmin edilmiştir. Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 1,4 puanlık artış ile %19,9 olurken, 15-64 yaş grubunda bu oran 1,1 puanlık artış ile %11,6 olarak gerçekleşmiştir.
- İstihdam oranı bir önceki dönemle aynı düzeyde kalarak %46,8 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam edilenlerin %20,5'i tarım, %19,1'i sanayi, %7,7'si inşaat, %52,7'si ise hizmetler sektöründe yer almıştır. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 1 puan, sanayi sektörünün payı 0,5 puan azalırken, inşaat sektörünün payı 0,2 puan, hizmet sektörünün payı ise 1,3 puan artmıştır.
- İş gücüne katılma oranı 0,7 puan artarak %52,8 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler için yapılan kıyaslamalara göre; erkeklerde iş gücüne katılma oranı değişim göstermeyerek %72,5, kadınlarda ise 1,2 puanlık artışla %33,5 olarak gerçekleşmiştir.
- Kayıt dışı çalışanların oranı %34,6 olarak gerçekleşmiştir.

TÜİK Sosyal Koruma Harcamaları

Sosyal koruma harcaması 2015 yılında bir önceki yıla göre %13,1 artış göstererek 279 milyar 734 milyon TL oldu. Bu harcamanın %98,3'ünü (274 milyar 862 milyon TL) sosyal koruma yardımları oluşturdu. Sosyal koruma yardımlarında ise en büyük harcama 134 milyar 914 milyon TL ile emekli/yaslılara yapılan harcamalar oldu. Bunu 80 milyar 435 milyon TL ile hastalık/sağlık bakımı harcamaları takip etti. **GSYH'nin %12'sini sosyal koruma harcamaları oluşturdu. OECD ülkelerinde sosyal koruma harcamaları ortalama olarak GSYH'nin %22'si civarındadır.**

TÜİK İnşaat İstatistikleri

İnşaat **ciro** ve **üretim** endeksleri: 2016 III. Çeyrek (Temmuz-Eylül 2016) Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, bir önceki çeyreğe kıyasla:

- Ciro endeksi %6,9 azaldı.
- Üretim %4,2 azaldı.

İKTİSADİ GELİŞMELER

EKK Kararları

8 Aralık 2016 tarihinde Başbakan Sn. Binali Yıldırım tarafından ilan edilen Ekonomi Koordinasyon Kurulu(EKK) toplantısında alınan kararlar; reel sektörün desteklenmesi, istihdamın arttırılması, reformların hızlandırılması ve kamuda tasarrufların arttırılmasına odaklanmayı, üretim ve ihracatı rahatlatacak tedbirleri içeriyor. Bu kararların genel hatları ise şu şekilde:

- Reel sektördeki firmaların nakit ihtiyacını karşılamak, istihdamı arttırmak amacıyla Hazine kefaleti getirmek suretiyle, Kredi Garanti Fonu kefaletiyle 250 milyar liraya kadar kredi hacmi oluşturulmasına karar verildi.
- İhracat kredilerinde teminatın % 100, KOBİ'lerde % 90 ve ticaret kredilerinde ise % 85 olarak uygulanmasına karar verildi.
- 2017 yılında özel sektör yatırımlarını teşvik etmek amacıyla imalat sanayii yatırımlarına teşvik sağlanmasına karar verildi. Bu bağlamda, 2017 yılında imalat sanayi yatırıma katkı oranı mevcudun üzerine yüzde 15 artırıldı.

- İstihdamı korumak ve arttırmak amacıyla, özel sektör işverenlerinin asgari ücret desteğinden yararlananların buna esas prim ödeme gün sayısına karşı gelecek şekilde 2017 Ocak-Şubat-Mart primlerinin faizsiz olarak 2017 Ekim-Kasım-Aralık'a ertelenmesine karar verildi.
- İhracatın finansmanını kolaylaştırmak üzere Eximbank'ın 3,7 milyar lira olan sermayesinin arttırılmasına karar verildi.
- Yurt dışı müteahhitlik hizmetlerine yönelik kullanılan döviz kredilerinde firmaların yurt içinden alacakları kredilerde sıfır faiz uygulaması getirilmesi kararı alındı.
- KOSGEB'e üye olan küçük işletmelere ilk 12 ay için geri ödemesiz olmak üzere 3 yıl vadeli 50 bin lira kredi sağlanmasına karar verildi.
- Kamu bankalarının mevduat alımında yüzde 7,5 faiz sınırı getirilmesine karar verildi. Bu yolla, kredi maliyetinin azaltılması amaçlanmaktadır.
- Devlet kuruluşlarının mecbur kalmadıkça döviz üzerinden sözleşme yapmaması da kararlar arasında yer aldı.
- Ayrıca, 2017 yılının kamu açısından ciddi bir tasarruf yılı olması hedeflenmekte.

Fed'in Faiz Artırımı Kararı

14 Aralık'ta Amerikan Merkez Bankası FED, 2016 yılının tek, son 10 yılın ise ikinci faiz artırımına gitti ve faiz koridorunu 0,25 puan yükselterek 0,50-0,75 bandına taşıdı.¹ Başkanlık seçimleri nedeniyle biraz gecikmiş olan faiz artışı kararı; hem FED'in kredibilitésinin zedelenmemesi için hem de 10 yıllık tahvil faizlerinin piyasada %2,5 seviyelerine yükselmesi nedeniyle artık zorunlu hale gelmişti.

Bundan sonrası için, daha önemli olan faktör, faiz artışlarının 2017 yılında da devam edip etmeyeceği hususu; ki FED'in bölge başkanlarının tahminleri, yeni yılda, 3 kez daha faiz artışı yapılmasının beklendiği yönünde. Bu yönlü tahminler güçlenmesi, gelişmekte olan ülke paraları üzerinde önemli bir baskı oluşturdu. FED'in bir sonraki muhtemel faiz artışı kararı Mart ayı toplantısında gelebilir.

ESAGEV olarak FED faiz artışının Türkiye ekonomisi üzerine etkisine dair Eylül 2015'te 'Büyük Dolar Medceziri' isimli kapsamlı bir çalışma yapmıştık.² Yaşanan süreç çalışmamızla tam olarak örtüşen sonuçlar veriyor.

2015 Aralık ayında yapılan faiz artışı sonrası küresel piyasalar aylarca dalgalanmıştı. Trump'ın büyümeci bir politika benimseyip "gereksiz olduğunu" belirttiği ithalatı zorlaştırması enflasyonist bir baskı yaratacağından, FED'in 2017 yılında birden fazla faiz artışı yapması kuvvetli bir ihtimal olarak görünüyor. Bu durumdan Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler haricinde, İtalya gibi geri dönmeyen kredilerin bankacılık sisteminde büyük baskı yaptığı ülkelerin (İtalya'da %17 seviyesinde) daha fazla etkilenmesini bekleyebiliriz.

Bu dönemde ilginç olanı FED politikaları ile sıfır faiz ve genişlemeci para politikası uygulayan AB Merkez Bankası ve Japon Merkez bankasının eşgüdümlü hareket etmemesi. Dr. Bilal Bağış, yeni bir çalışmada bu politika ayrışmasına vurgu yapıyor.³

Rus Ekonomisinin Eksiği: Modernizasyon

Rus ekonomisi, tüm doğal kaynak zenginliğine rağmen, Türkiye ile benzer bir sorunla yüzyıllardır uğraşiyor: Modernizasyon.

Aslında 20. Yüzyıl boyunca Türk aydınları gibi Rus aydınları da önce bilimsel eğitimi sonra da sanayileşmeyi başaramadan modern uluslar olunamayacağına gayet farkındaydılar. Bu konuda Çarlık ve Sovyet aydınının farklı bir görüşü yok. Ancak aradan yıllara rağmen modern Rus ekonomisi hala modernize edilmemenin sancısını yaşıyor.

1 Bağış, Bilal (2015) "Fed kararı sonrası yeni bir döneme mi girdik?" <http://esagev.org/FileStorage/Article/fc848774-1425-4d07-a467-23444b8dbaa2.pdf>

2 ESAGEV (2016), Büyük Dolar Medceziri, <http://www.esagev.org/FileStorage/Article/b44b93d8-493a-435a-aa2d-161e42b6d21b.pdf>

3 Bağış, Bilal (2016). "Monetary Policy Divergence and Central Banking in the New Era", in *Risk Management and Leadership in Global Financial Institutions – A Proactive Approach to Strategic Thinking*. Springer, (forthcoming).

Rus bilim adamları lazer, hızlı tren ve hidrolik çatlatma teknolojilerini (şu an ABD'nin kaya gazı çıkarmayı baskıdığı teknoloji) keşfetmelerine rağmen Rus sanayi bu buluşlardan hiçbir zaman istifade edemedi. Rusya'da başta Skolkovo olmak üzere önemli inovasyon şehirleri inşa edilmesine rağmen buralardan bir sonuç çıkmıyor. Bunun sorumlusu nedir? Rusya tüm zenginliklerine rağmen neden 9 bin doların altında bir gelire sahip?

Bunun pek çok coğrafi ve siyasi nedeni var ancak şurası bir gerçek ki kamunun ekonomiye müdahalesi her geçen gün artıyor. Diğer bir ifade ile Rus devleti büyük enerji kaynaklarından ettiği karı kendi büyümesi için kullanıyor ve ülkede özel sektörün gelişmesi kısırlanıyor. **The Economist'in hesaplamalarına göre 2005-2015 arasında Rus devletinin ekonomi içindeki payı %35'ten %70'e çıktı.** Rusya'da piyasaların serbest olmaması, kanunların ve kuralların şeffaf olmaması ve baskıcı olması devam ettikçe ülke ekonomisinin yapısal sorunları devam edecek gözüküyor. ESAGEV olarak Rusya ekonomisini ve dış politikasını incelemeye devam edeceğiz.

DIŞ POLİTİKA GELİŞMELERİ

Sn. Başbakanın Rusya ziyareti

Başbakan Binali Yıldırım'ın 5-6 Aralık tarihlerinde Moskova'ya gerçekleştirdiği ziyarete enerji ve ekonomi konuları damgasını vurdu. Enerji alanındaki iş birliğinin en önemli ayaklarından biri olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi'nin **stratejik yatırım statüsüne** alındığı ve bu noktada herhangi bir sorun olmayacağı açıklandı. Stratejik yatırım statüsünün verilmesiyle Rus tarafının ciddi bir vergi yükünden muaf olacağı projenin ilk etabının 2023 yılına kadar tamamlanarak nükleer tesisin devreye girmesi için çalışmaların hızlandırılacağı ifade edildi. Enerji alanındaki bir diğer gündem maddesi ise Türk Akımı projesiydi. TBMM tarafından onaylanan anlaşma Başbakan Rusya'dayken Cumhurbaşkanı tarafından da imzalanarak 6 Aralık tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandı ve ziyaret esnasında Rusya'ya bir jest yapıldı.

Ticari ilişkiler konusunda ise iki ülke arasındaki ticaret hacminin 100 milyar dolara çıkarılması hedefi yeniden vurgulandı. İki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin ve karşılıklı ticaretin geliştirilmesi için önümüzdeki yılın ilk yarısında **Türkiye-Rusya Üst Düzey İşbirliği Konseyi** zirvesinin toplanması ve çeşitli projelere finansman kaynağı sağlamak üzere bir ortak yatırım fonu kurulması kararlaştırıldı. Fakat ticari ilişkilerde ortaya konulan bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan ticari kısıtların kaldırılması ve vize muafiyeti sağlanması gibi Türk tarafının en önemli talepleri konusunda ilerleme kaydedilemedi.

Avrupa'da Sancılı Seçimler

Son 60 yılın en ciddi kitlesel göç dalgası, Brüksel ve Paris gibi merkezlerde gerçekleşen terör saldırıları gibi sorunlarla boğuşan Avrupa için 2016 yılı aynı zamanda **'sorunlu seçimler'** yılı da oldu. İçlerinde İngiltere ve İtalya gibi önemli ülkelerin de bulunduğu çok sayıda ülkede yerel, genel seçimler ve referandumlar gerçekleştirildi. Brexit oylamasının AB karşıtlarının üstünlüğü ile sonuçlanmasının şokunu yaşayan Avrupa, yaz aylarında Avusturya'da aşırı sağcıların Cumhurbaşkanlığı'nı elde etmeye çok yaklaşması ile bir şok daha yaşamıştı. Aşırı sağın sadece Avusturya'da değil, aynı zamanda Fransa, Hollanda ve Almanya gibi ülkelerde de güçlendiği Avrupa'nın sorunlu seçimler yılının en güncel iki seçimi (birisini referandum) İtalya ve Avusturya'da gerçekleşti.

İstikrarsız koalisyon hükümetleri ile siyaset bilimi literatürüne giren İtalya'da Başbakan Renzi, bu istikrarsızlığa son vereceği düşünülen ve senatonun yapısında değişiklik meydana getirecek anayasa değişikliği önerisini referanduma taşıdı. Referandum öncesi, tasarının reddedilmesi durumunda istifa edeceğini söyleyen Renzi, hayır oylarının fazla çıktığı 4 Aralık 2016'da gerçekleşen seçim sonrası beklendiği gibi istifa etti. 5 Yıldız Hareketi (M5S), Kuzey Ligi siyasi partilerin başını çektiği hayırcılar kanadının AB'ye bakış açılarının zaten olumsuz ve Yapılacak olası bir erken seçimde ise İtalya'nın Euro Bölgesi'nden ayrılmasını savunan popülist 5 Yıldız Hareketi'nin iktidara gelme ihtimali yüksek. 5 Yıldız Hareketi, iktidara geldiği takdirde, bu konuyu referanduma götüreceğini açıklamıştı. AB konusundaki sempatinin en yüksek olduğu İtalya'nın da referandumda böyle bir sonuçla karşılaşması AB yanlılarını ve küresel anlamdaki en büyük entegrasyonun teorik destekçilerini rahatsız etmiş gibi görünüyor.

Avusturya ise Mayıs ayında sonuçlandıramadığı Cumhurbaşkanlığı seçimi için sandıkta idi. Göçmen karşıtlığı ile bilinen sağ partinin adayı ile sosyalist adayın çekiştiği yarışta, göçmenlerin oylarının da etkisiyle sosyalist aday beklenenin üzerinde bir farkla seçimi kazandı. Ancak Avusturya siyasetinde solun da hem göçmen hem de Avrupa sağının tarihsel muhalefet noktalarından olan Türkiye'nin AB üyeliği konusunda tahmin edildiği kadar yumuşak bir çizgide olmadığını hatırlatmakta fayda var. Son Avrupa Konseyi Dışişleri Bakanları toplantısında

da görüldüğü üzere **Avusturya Türkiye'nin üyeliğine siyasetin hemen hemen tüm fraksiyonlarıyla birlikte en fazla karşı çıkan ülke konumunda.**

Avrupa bu iki seçimden sonra da 2017 yılında önemli seçimler yaşayacak. Tabii bunlardan en dikkat çekicisi Fransa'daki Cumhurbaşkanlığı seçimleri olacak. Mevcut Cumhurbaşkanı Hollande'ın tekrar aday olmayacağı seçimlerde aşırı sağcı (national front) adayı Le Pen'in nasıl bir performans göstereceği merak edilen konular arasında. Batı demokrasileri Trump, Brexit gibi şoklar yaşarken ve liberal dünya düzeninin bir çöküş aşamasında olup olmadığı tartışılırken Fransa'da çıkacak sonuç da bütün bu tartışmalara ve hem Türkiye hem Avrupa siyasetinin sıcak konularından olan Türkiye'nin AB üyeliği meselesine nasıl bir yön verecek ilerleyen aylarda göreceğiz.

Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye Kararı Ne Anlama Geliyor?

Kasım ayının son haftası Türkiye ile AB arasındaki inişli çıkışlı yarım asırdan fazla süren ilişkinin, yine sıkıntılı bir dönemine tanıklık etti. Özellikle 15 Temmuz Darbe Girişimi konusunda yeterince tepki göstermeyen, resmi kurumlarının koridorlarında ve önemli başkentlerin meydanlarında terör örgütü PKK sergi ve gösterilerine izin veren Avrupa Birliği'ne bakışın Türkiye'de her geçen gün kötüye gittiği bir dönemde Avrupa Parlamentosu da çok tartışmalı bir karara imza attı. Darbe sonrası tedbirlerin ve terörle mücadele yöntemlerinin demokratik olmadığı gerekçesiyle Türkiye ile müzakerelerin geçici olarak dondurulması kararı oy çokluğuyla kabul edildi.

Peki bu karar ne anlama geliyor? Avrupa Parlamentosu'nun kararının hukuki bir bağlayıcılığı yok. Alınan karar müzakere sürecinin duracağı anlamına gelmiyor. Ancak önemli bir siyasi mesaj niteliği taşıdığı muhakkak. Avrupa genelinde yayılan İslamofobi ve Türk karşıtlığının resmi kurumlara yansması olarak görülebilecek bu olay, popülist sağ siyasetin AB kurumlarında da etkisini artırdığını gösteriyor.

Bu kararın bir sonuç doğurması için AB Konseyi'nin de benzer bir pozisyon alması gerekiyor. Son olarak, gayri resmi AB Dış İlişkiler Konseyi toplantısında, üye ülkelerin Dışişleri Bakanları Parlamento'nun aksine müzakerelerin devam etmesi yönünde görüş bildirdi. Avusturya'nın bu toplantıda da Türkiye aleyhine bir tutum takındığı bildirilmekle beraber, İngiltere ve Macaristan gibi ülkeler başta mülteci sorunu olmak üzere Avrupa'nın güvenlik sorunlarının Türkiye ile işbirliği yapılmadan çözülemeyeceği görüşünü savundular.

Trump Kabinesi Şekilleniyor

ABD'nin yeni seçilen Başkanı Donald Trump senatonun onayına sunulduktan sonra 20 Ocak 2017'de yemin ederek göreve başlamayacak kabinesini oluşturuyor.

15 Aralık 2016 itibarıyla kabinede Bakan ve Bakan düzeyi bürokratlardan oluşan 24 pozisyonun 17'si için isimler belli oldu. Kimileri tarafından zenginler kulübü diye adlandırılan ve ABD'nin en fakir 43 milyon kişinin toplam serveti kadar servete sahip (yaklaşık 9 milyar dolar) 17 adaya bakıldığında önerilecekleri düşünülen görevlere ilişkin geçmiş dönemdeki tartışmalı açıklamaları ön plana çıkarıyor.

En zengin iki aday olan Wilbur Ross'un (2,9 milyar dolar) Ticaret Bakanı, Linda McMahon'un (1,4 milyar dolar) KOBİ İdaresi Başkanı olarak düşünüldüğü yeni kabinede "Carl's Jr. and Hardees" Restoran zincirinin CEO'su ve geçmişte asgari ücretin saatlik 9 doları geçmesine karşı çıkan Andrew Puzder Çalışma Bakanı, Obama Yönetiminin kentleşme politikasına eleştirileriyle bilinen Ben Carson Konut ve Kentsel İyileştirme Bakanı, Siyasal İslam ve İran'ı en büyük tehdit olarak gören emekli deniz piyade General James Mattis Savunma Bakanı, Afganistan'daki bir operasyonda oğlunu kaybeden emekli deniz piyade General John Kelly İç Güvenlik Bakanı, "Çılgın Max" gibi filmlerin finansör yapımcısı ve Goldman Sachs şirketinin ortağı Steve Mnuchin Hazine Bakanı, küresel ısınmanın gerçekliğine inanmayan Scott Pruitt Çevre Koruma Bakanı, Bush döneminin çalışma bakanı Elaine Chao Ulaştırma Bakanı, "Windquest Group" Başkanı milyarder Betsy DeVos Eğitim Bakanı, "Obamacare" projesine karşı çıkan Cathy McMorris Rodgers İçişleri Bakanı ve radikal söylemleriyle öne çıkan Jeff Session Adalet Bakanı olarak önerildi.

Bakan düzeyinde bürokratlara bakıldığında İslam karşıtlığı ile öne çıkan Michael Flynn ulusal güvenlik danışmanı, CIA'nın işkence yapmasının meşru olduğunu savunan Mike Pompeo CIA Direktörü, anti-feminist duruşuyla bilinen Steve Bannon Baş Danışman olarak düşünülüyor. Rusya ve Putin ile iyi ilişkileri ile bilinen Petrol devi ExxonMobil CEO'su Rex Tillerson Dışişleri Bakanlığı'na önerilirken, Texas Valisi Rick Perry Enerji Bakanlığına aday gösterildi. Başkan Yardımcısı olarak önerilen Mike Pence ve Bakanlar ile Bakan düzeyinde bürokratlara bakıldığında **yeni kabinenin sert politikalara sıcak bakabilecek, ciddi atılımlara hazır ve risk almaktan çekinmeyen, üretim ile istihdam konularını ve güvenlik algısını önceleyen bir yapıya sahip olacağı öngörülmüyor.**

SİYASİ GELİŞMELER

21 Maddelik Yeni Anayasa Teklifi

Askeri İhtilal sonrasında yürürlüğe giren 1982 Anayasasında değişiklik yapmayı öngören ve Mecliste 330 ila 367 arasında oyla kabul edilmesi halinde referanduma götürülecek 21 maddelik yeni Anayasa teklifi yasama, yürütme ve yargıda çeşitli değişiklikler öngörüyor.

Başbakanlık kurumunun kaldırılması ve siyasi bir partiye üye olmasında engel olmayan bir Cumhurbaşkanı'nın yürütmenin başı olarak Cumhurbaşkanı Yardımcıları ile Bakanları atayabildiği, temel haklar, kişi hakları ve siyasi haklar ile ödevler haricinde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabildiği, kendi görevine son vermek kaydıyla Meclisi feshedebilme yetkisine sahip olduğu, beş yılda bir yenilenen seçimlerle en fazla iki defa seçilebildiği bir sistem teklif edilmektedir.

2019 yılından itibaren 18 yaşına indirilmiş seçilme yaşıyla 550 yerine 600'e çıkarılan Milletvekili sayısı ve yedek Milletvekilliği uygulaması ile yeni bir Meclis öngören yeni Anayasa teklifi, Askeri yargıyı kaldırıp Anayasa Mahkemesi üye sayısını 15'e düşürerek HSYK üyelerinin de yarısını Cumhurbaşkanı'nın, diğer yarısını Milletvekillerinin 5te 3 oyla seçmesini öngörmektedir.

SOSYAL GELİŞMELER

PISA 2015 Sonuçları ve Türkiye

Dünyanın en kapsamlı eğitim araştırmalarından biri olan Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment-PISA), İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından 2000 yılından itibaren her 3 yılda bir OECD üyesi ülkeler ile katılımcı ülkelerde uygulanmaktadır. 2015 yılında dünya ekonomisinin yüzde 90'ını oluşturan 70 ülkede uygulanan PISA'nın amacı, 15 yaşındaki öğrencilerin günümüz toplumunda yer almalarını sağlayabilecek bilgi ve beceriye ne düzeyde sahip olduklarını tespit etmektir.

Türkiye, PISA'ya 2003 yılından itibaren düzenli olarak katılım sağlamaktadır. Tüm sınavlarda elde edilen başarı düzeyi, OECD ortalamasının altında kalmakla birlikte 2015 yılına kadar katılım sağlanan tüm PISA'larda bir öncekine kıyasla daha iyi sonuçlar elde edilerek düzenli bir ilerleme kaydedilmiştir. Ancak 2015 PISA sonuçları, diğer PISA sonuçları ile karşılaştırıldığında Türkiye açısından politika yapıcıları tarafından dikkate alınmasını gerekli kılacak ölçüde bir başarısızlığa işaret etmektedir.

PISA 2015'e dair güncel ve kapsamlı değerlendirme notumuz www.esagev.org adresinden okunabilir.

TÜİK-Eğitim İstatistikleri:

Türkiye'de eğitim harcamaları 2015 yılında 2014 yılına göre %12,2 artarak 135 milyar 22 milyon TL oldu. 2015 yılında bir önceki yıla göre eğitim harcamalarının en çok arttığı eğitim düzeyleri %31,0 ile okulöncesi, %24,6 ile ortaöğretim oldu. Türkiye'de 2015 yılında yapılan eğitim harcamalarının %74,3'ü devlet tarafından finanse edildi. Eğitim harcamaları içerisinde hane halklarının yaptığı harcamaların payı ise %18,7 oldu. Ülkemizde eğitim harcamalarının, gayri safi yurtiçi hasılaya oranı 2014 yılında %5,9 iken, 2015 yılında %5,8 oldu.

DİĞER GELİŞMELER

Göktürk-1 Uydusu Fırlatıldı

Türkiye'nin ikinci askeri uydusu olma özelliğine sahip Göktürk-1 uydusu 5 Aralık 2016 tarihinde Türkiye saati ile 16:51:44'te Fransız Guyana'sından fırlatıldı. İlk askeri uydu Göktürk-2 2012 yılında fırlatılmıştı. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin istihbarat ihtiyacının karşılanmasında görev alacak uydu yüksek çözünürlükte veri sağlayacak. Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı Keşif Uydu Komutanlığı'ndan takip edilecek uydunun ömrünün 7 yıl olması beklenmekte.

Enerjide 2016'nın En Büyük Satışı Rosneft'ten Geldi

Rus petrol devi Rosneft hisselerinin %19,5'ini 10,2 milyar Euro'ya (11 milyar Dolar) İngiltere-İsviçre şirketi Glencore ile Katar Devlet Fonu'ndan oluşan konsorsiyuma satarak enerji sektöründe 2016'nın en önemli hisse satışını gerçekleştirdi. Bu satış Ukrayna krizi ve Kırım'ın işgalinden bu yana Rusya'ya en büyük yabancı sermaye girişi olma özelliğini de taşımakta. Rosneft'in %19,75 hissesini de British Petroleum (BP) elinde bulundurmaktadır.

Öte yandan, hisse satışı açıklamasından birkaç gün sonra bu kez İtalyan petrol şirketi Eni tarafından yapılan açıklamada, Eni tarafından keşfedilen Mısır'ın doğal gaz zengini Zohr sahasının %30 hissesinin Rosneft'e satıldığı duyuruldu. Eni daha önce de Zohr sahasının %10 hissesini BP'ye satmıştı.

ESAGEV'DEN HABERLER

- ESAGEV ekibimiz, 10 Aralık 2016 günü Ankara Ticaret Odası'nın (ATO) yeni başkanı Sn. Gürsel Baran ve ATO Yönetim Kurulu üyeleri ile uzun ve verimli bir toplantı yaptı. Toplantıda ESAGEV olarak, küresel ekonomi ve ticaret, ATO faaliyetleri ve işbirliği imkânları konularında görüşlerimizi ilettik. Önümüzdeki dönemde de ATO ile işbirliklerimizi sürdüreceğiz.
- ESAGEV heyetimiz, 8 Aralık 2016 tarihinde Altındağ Belediyesi Başkanı Sn. Veysel Tiryaki ile bir araya geldi. Toplantıda ESAGEV misyonu ve vizyonu ile faaliyetlerinin yanı sıra, Altındağ'ın başarılı projeleri, Altinköy ve Hamamönü'nün gelişimi ve olası işbirliği konuları ele alındı.
- ESAGEV seminerleri, Ocak ayından itibaren her ayın 3. Cuması Hamamönü Kabakçı Konağı'nda kaldığı yerden devam edecek.
- Bülten ve etkinliklerimizden haberdar olmak için esagev.iletisim@gmail.com adresine e-posta adresinizi iletebilirsiniz ya da twitter hesabımız aracılığıyla (@esagev_org) temasa geçebilirsiniz.

Not:

Bu çalışmada yer alan bilgiler, herkes tarafından erişilebilir ve kamuya açık kaynaklardan derlenmiştir. Burada yer alan bilgi ve görüşler Vakıf çalışanlarımızın kişisel görüşleridir, çalıştıkları kurumları bağlamaz.

Yapılan yorumlar ve tahminler, hiçbir şekilde yatırım tavsiyesi olarak değerlendirilemeyecektir. Söz konusu kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu bilgilerin kullanılmasından doğabilecek zararlardan dolayı, ESAGEV hiçbir sorumluluk kabul etmez.

İşbu bülten içerisindeki bilgilere ait telif hakkı Vakfımıza ait olup, üçüncü kişilerce izinsiz kullanılamaz, çoğaltılamaz.

ESAGEV

Eskişehir Yolu, Ufuk Üniversitesi Caddesi Arma Kule No: 11/34 (10. Kat)

Tel: 90312 4684600

www.esagev.org

esagev.iletisim@gmail.com